

PĀRMAIŅAS TUV PLĀNĀ

Pielikums Nr. 8

1. septembrī valdīja svētku sajūta – gan skolēni, gan skolotāji priecājās par satikšanos, iespēju atkal strādāt klātienē. Tagad jaunajā mācību gadā aizvadītas vairākas nedēļas, sākusies ikdiena, kas tomēr ir krietni atšķirīga no gadiem ierastā mācību procesa. Gan gluži praktiski, gan psiholoģiski. Par to šoreiz vairāk runājāmie Aļojs Ausekļa vidusskolā, bet viņu situācija un kolektīva atziņas ir ļoti līdzīgas citām izglītības iestādēm.

Prieks par iespēju tikties, bet grūti pierast pie režīma

Par to, kā skolēni jūtas pēc attālinātā mācību laika atkal tīkoti klātienē, runājos ar Aļojs Ausekļa vidusskolas 10., 11. un 12. klases jauniešiem. Ko viņi tagad novērtē kā ieguvumu, bet kas sagādā grūtības?

Gluži pārsteidzošā vienprātībā visas trīs klases (pat nedzirdot pārējo sacīto) atzina, ka ļoti priecājas par iespēju atkal satikt skolas biedrus, mācīties klātienē, kur iespējams visu neskaidro uzreiz pajautāt skolotājiem, aprunāties ar pārejiem. – *Nē, nē, mājās mācīties vairs negribam*, – uzsvēra divpadsmitklasnieki. Snausana pīdžamā pie datora tomēr nav pilnvērtīgs darbs. Viņu audzinātāja Aija Kalmača gan centās saskatīt arī aizvadītā laika ieguvumus – teiksim, nepieciešamība strādāt patstāvīgi, plānot savu laiku un uzdevumus jauniešiem nākotnē lietī noderēs, studējot augstskolā.

10. klasē izskanēja doma, ka viņi gatavi pieņemt jebkādas noteikumus, lai tikai turpinātos mācīšanās klātienē. Iepriekšējā gadā, kad vecāko klašu skolēni jau uzreiz pēc rudens brīvlaika oktobrī pārgāja uz attālināto mācīšanos un īsti skolā neatgriezās līdz pa-

vasarim, ļoti pietrūcis klasesbiedru, mājās jutušies vientuļīgi, bijis garlaicīgi. Vienpadsmitklasnieki gan sprieda, ka arī tagad septembra pirmajās dienās bijusi dvaina sajūta pēc tik ilgas pauzes atkal satikties skolā, bet nu jau pamazām pierasts. Savukārt 12. klase pažēlojās, ka viņu vidusskolas laiks sanācis pavisam savāds. Jau 10. klases pavasarī, sākoties ārkārtas situācijai, nācās pāriet uz attālināto mācīšanos, kas tobrīd visiem bija kaut kas neierasts, iepriekšējo mācību gadu savā ziņā var *norakstīt* un nu jau klāt pēdējais skolas gads. Un viss! – *Bet cik mēs vispār esam bijuši skolā kopā?* – skumji sprieda jaunieši, cerot, ka vismaz šis noslēdzošais vidusskolas posms būs normālāks. Desmitklasnieki savukārt bija gluži apmierināti, ka viņiem, beidzot 9. klasi, nevajadzēja kārtot eksāmenus, pietika ar diagnostiskajiem darbiem. Un tajos rezultāti bijuši labi. Vai visi visu paveica saviem spēkiem, zina vien paši skolēni...

Kaut sarunbiedri gluži kā koris priecājās par iespēju beidzot satikties, izskanēja arī replikas, ka tomēr pagrūti pierast pie režīma un klātienes darba ritma. No rītiem agrāk jā-

celās, bet nāk miegs, dienas beigās pārņem nogurums, grūti koncentrēties un saņemties strādāt. Vidusskolas direktore Ina Šternfelde, ieklausoties jauniešu teiktajā, piebilda, ka viņai radusies sajūta – skolēni šķiet kūrāki nekā bija pirms atšķirības. Tik ilgi viņiem nebija vajadzības un arī nekādu iespēju aktīvi darboties, iesaistīties pasākumos, pašiem tos organizēt, uztāties, ka vispār no tā atradinājusies, iestājies tāds kā atslābums. Būs vajadzīgs laiks, lai atkal iešūpotos. Tāpat pašlaik tikai pamazām atsākas sporta treniņi, interešu izglītības nodarbības. Arī to jauniešiem ļoti pietrūcis, bet saziņu, ka būs, kad nāksies atgriezties regulārā ritmā. 12. klase tūlīt sāks mācīties autokursos, par kuriem maksā skola. Tie notiks attālināti, taču par braukšanu visi nosmej, ka tā tomēr būs īstā mašīna pie īstas stūres, nevis, spēlējoties datorā.

Kā viņi pieņem prasības regulāri veikt testus un arī lietot sejas maskas? Vienpadsmitklasnieks Markuss Ustrisovs noteica īsi: – *Jāpieņem*. Turklāt viņu klasē lielākā daļa skolēnu ir vakcinējušies, tāpat divpadsmitklasnieki, tāpat testus veikt nevajag. 10. klasē

vakcinēto ir maz, izskanēja arī viedoklis, ka jauniešiem varbūt ar to nevajag steigties, taču uzreiz gluži samiernieciski kāds ieminējās – ja vajadzēs, tad darīsim. Smieklū šāli izsauca teikums: – *Nav taču grūti iesplaut...* Katrā ziņā bija jaušams, ka Aļojs Ausekļa skolēni no šīm prasībām netaisa pārspaulīgus problēmas.

Uz jautājumu, vai, atsākot mācības, viņi jūt, ka iepriekšējais laiks zināšanās atstājis *robū*, visi atzinās, ka tā esot gan. Visvairāk bažu par eksaktajiem priekšmetiem, īpaši matemātiku. Fizikas skolotājs Paulis Apsītis piebilda, ka ietekme noteikti būs jūtama, vēl tikai jāsaprot, cik liela. Šobrīd par to vēl grūti spriest, jo pēc vasaras brīvlaika vienmēr šis tas jāatkārto.

Vienpadsmitklasniece Elīna Krūmiņa sacīja, ka viņiem raizes dara neziņa, kas īsti notiek ar jauno kompetenču pieeju. Jaunieši, kuri šobrīd ir 11. klasē, valsti bija pirmie, kuri mācības vidusskolā sāka pēc jaunā standarta. Neskaidribu ar to visiem vēl ir daudz, taču 12. klases beigšanas valsts eksāmenus viņiem jau nāksies kārtot *pa jaunam*. Kā tas būs? Atbildes nav.

Aļojs Ausekļa vidusskolas vecāko klašu skolēni atkal kopā

Mācību process it kā paliek otrajā vietā aiz Covid-19 noteikumiem

Tikšanās ar Aļojs Ausekļa vidusskolas pedagogiem gluži nesānāca kā apaļā galda diskusija, jo ne visi varēja vienlaikus sapulcēties skolotāju istabā. Tomēr sarunbiedru pulks izvērtās plašs: vidusskolas direktore Ina Šternfelde, viņas vietniece Līana Lilienblate-Sipko un Ineta Lopenova, arī dažādu mācību priekšmetu skolotāji – Aivars Meinards (ķīmija un bioloģija), Anita Rojskija (mūzika), Inga Zariņa (sākumskola), Jūta Gargurne (sports).

Jūta sprieda, ka viņas situācija ir citādāka nekā kolēģiem – savā ziņā ļoti privilēģēta, jo tikai šajā mācību gadā sakusi strādāt skolā, šovasar attālināti pabeigusi augstskolu. – *Man vēl ir dzīvas visas studenta sajūtas, turklāt pašai nācās mācīties gan klātienē, gan attālināti, tāpēc gluži labi varu saprast, ko šajā laikā piedzīvo skolēni. Un tagad mēs kopā ejam cauri šai situācijai, arī jaunās kompetenču pieejas ieviešanai. Tas ir interesanti. Man viss ir jauns, nav nekādu salīdzinājumu – kā bija iepriekš, kā ir tagad...* Visi pārējie no šādiem salīdzinājumiem nekādi nevar izvairīties.

Bažas par kompetenču pieeju un pedagogu trūkumu

Vidusskolas direktore un viņas vietniece neslēpa, ka izglītības iestāžu administrācijām šobrīd laiku un enerģiju galvenokārt nākas tērēt Covid-19 noteikumu ievērošanai, testu savākšanai, sadarbībai un sazināšanai ar laboratoriju... Testu savākšana ir papildu

Aļojs Ausekļa vidusskolas direktore Ina Šternfelde (otrā no kreisās) mūzikas kabinetā kopā ar skolotājiem Anitu Rojskiju, Aivaru Meinardu un Ingu Zariņu

darbs arī klašu audzinātājiem. Par to gan Aļojs domāts viņiem piemaksāt. Savukārt visu sapakošanu, nodošanu kurjeram uzņēmusies dežurante un tehniskie darbinieki. – *Apbrīnojami!* – viņus uzteic I. Šternfelde. Gādājot par visu epidemioloģiskās drošības prasību izpildi, mācību process diemžēl it kā paliek otrajā plānā. – *Taču ir liels uztraukums par jaunā standarta prasībām tieši vidusskolas*

klasēs, – atzinās direktore. Piemēram, paredzēts, ka 11. klasei jāizstrādā projekta darbs kādā no tiem mācību priekšmetiem, ko skolēns apgušis padziļināti. Taču nav ne kritēriju, ne noteikumu šādam darbam, vien solījums, ka pavasarī būs. Tāpat pagājušā gada vasarā, kad vidusskolā bija jāizņem, kādus izglītības virzienus piedāvāt tiem, kuri stājas 10. klasē, daudz kas vēl bija neskaidrs. Tā-

gad, sākot strādāt, iezīmējas problēmas, nepieciešamība kaut ko koriģēt, bet to izdarīt un saskatīt nav vienkārši. Virzienu izraudzīšanos ietekmēja arī tas, kāds tobrīd bija pedagogu sastāvs, bet tas mainās.

Pedagogu trūkumu, īpaši eksaktajos priekšmetos, arvien vairāk izjūt tieši visas skolas. Aļojsi vēl augusta pēdējās dienās nezināja, kas mācīs matemātiku. – *Apzvanīju visas nūvākas un tālākas skolas, cenšoties atrast kādu, kurš varētu pastrādāt arī pie mums. Sazinājies ar augstskolām*, – satraukums atceras I. Šternfelde. Šobrīd izlīdzēt gatava Latvijas Universitātes Fizikas un matemātikas fakultātes studente, kura dzīvo Siguldā. Lielākoties stundas gan notiks attālināti. Vien atšķirībā no pagājušā gada skolēni atradīsies klasē skolā, kur ir daudz labāks tehniskais nodrošinājums. Divas reizes mēnesī būs klātienes stundas, vēl gan jāprecizē, kā tieši noritēs darbs. Pagaidām atrasts vismaz šāds risinājums, taču jāatceras, ka skolēniem šajā mācību priekšmetā nāksies kārtot valsts eksāmenu.

Prasību ievērošana nerada spriedzi, bet zināšanu robī gan

Aļojs Ausekļa vidusskolā gan var justies apmierināti, ka prasību ievērošana notiek bez ekscēsiem. – *Visi saprot, ka tādi šobrīd valstī ir noteikumi un tā nav direktora iegriba. Ja gribam mācīties klātienē, jāievēro*. Nav arī domstarpību ar vecākiem. Tikai vienā ģimenē nolēma, ka viņu bērns turpmāk mācīsies

Vislatvijas vidusskolā. Taču nav neviena iesnieguma, ka vecāki neļaus savai atvasei apmeklēt skolu, zinot, ka jāvalkā maska un jānodod tests, bet paši nodrošinās mācīšanos mājās. – *Neskaidrības, ja kādas arī bijušas, esam ar vecākiem izrunājuši. Visi ir saprotoši*, – pateicīga ģimenēm ir direktore. Tāpat ir vienošanās, kā jārikojas, ja bērnam ir kāda elpceļu saslimšana, lai pirms atgriešanās skolā varētu nodot testu.

Sākotnēji pedagogi bažījušies, vai testi un maskas pusedzēs neradīs vēlmi vienam otru pazobot. Par laimi, nekas tāds nav manīts. Tāpat nav ievērots, ka būtu kāda grūnpēšanās, kad atsevišķi turētos vakcinētie un nevakcinētie. – *Skolēni attālināto mācību laikā ļoti novērtēja, cik viņiem nepieciešama vienadzu sabiedrība, atrašanās savā vidē*, un tagad par to tiešām priecājas, – sprieda L. Lilienblate-Sipko. Protams, raksturi ir dažādi un kāds varbūt arī vienaatnē nejutās nemaz tik slikti. Tāpēc dažiem skolēniem atgriešanās kolektīvā pēc tik ilga pārtraukuma vēl ir mulsinoša, tikai pamazām viņi var atrasties. Tad nu klašu audzinātāji domā par kopīgiem izbraukumiem, aktivitātēm, kas visus saliedētu.

Arī paši pedagogi atzina, ka nav nemaz tik viegli atkal pierast, ka apkārtnē čalo bērni, valda skolām tipiskā kņada. Potēšanās jauējums gan nekādu spriedzi pedagogos nav radījis. Lielākā daļa ir vakcinējušies. Tāpat prasība, ka koplietošanas telpās visi liek sejas maskas, pieņemta bez iebildumiem. Par reizei gan tas piemirstas – ne tikai bērniem, bet arī pieaugušajiem. – *Pietiek skolēniem*

aizrādīt un uzreiz uzvelk. Ja kādam maska aizmirsusies, to var dabūt pie dežurantes, – stāsta direktore. Par to visi ir vienisprātis – labāk tā, nekā vispār netikt uz skolu.

Runājot par skolēnu zināšanu *robīem*, pedagogi atzīst, ka tie, protams, ir radušies, tagad tikai jāsaprot, cik lieli. Turklāt katrā mācību priekšmetā ir atšķirīgas nianšes, ko ietekmēja attālinātais darbs. A. Meinards uzsvēra, ka nav īsti iespējams apgūt ķīmiju bez praktiskiem uzdevumiem, laboratorijas darbiem, ko neviens mājās – Dievs, pas! – neveica. Savukārt A. Rojskija attālināti varējusi mācīt mūzikas vēsturi un teoriju, bet skaidrs, ka skolēni vienaatnē pie datora nedziedās, un arī instrumentu, ko spēlēt, mājās nav. Šobrīd visi ar prieku atgriezušies Aļojs vidusskolas modernajā mūzikas kabinetā, grib muzicēt, spēlēt ritmus, piedalīties rotaļās, taču viens bet – skolēni nevar iztikt bez izkustēšanās, nespēj ilgstoši koncentrēties. To novērojuši arī pārējie pedagogi – audzēkņi dienas beigās ir gluži *izpumpējušies*, lieli daļai teju neiespējamā misija ir 40 minūtes pavadīt skolā un strādāt. Ne viens vien skolēns tagad atzīstas, ka attālināto mācību laikā brīžam tikai *skaitīties* pie datora. Tagad iespēju izslēgt kameru nav, tiešām stundā jābūt klāt. I. Zariņa, kura ceturktklasniekiem māca matemātiku un latviešu valodu, konstatējusi, ka mazie atradinājušies lasīt grāmatas. Vajadzīgs lasīšanas treniņš. Toties labāk apgūts darbs ar tehnoloģijām – tāpat plūsiņš.

Atliek cerēt, ka pamazītiem viss ieies ritmā un šis mācību gads tomēr būs labāks nekā iepriekšējais.

Prasības, lai mācītos klātienē

- Sākoties jaunajam mācību gadam, Izglītības un zinātnes ministrija uzsvēra, ka šobrīd galvenā prioritāte – darīt visu iespējamo, lai mācības notiktu klātienē. Lai tas būtu iespējams, noteikti vairāki drošas skolas principi. Lūk, daļa no tiem!
- Nodarbinātie un skolēni pamatzglītības un vidējās izglītības pakāpē var piedalīties ar derīgu vakcinācijas vai pārsliemošanas sertifikātu vai negatīvu Covid-19 testu. Testēšanu apmaksā no valsts budžeta.
 - Ar izglītības iestādē veiktu testu tā derīguma laikā skolēns var piedalīties klātienē arī interešu izglītības un profesionālās ievirzes izglītības programmās citās izglītības iestādēs.
 - Mutes un deguna aizsegus mācību telpās drīkst nelietot skolēni, kuriem ir sadarbspējīgs sertifikāts, tāpat 1.–3. klašu audzēkņi, bērni, kuri nav sasnieguši 7 gadu vecumu un personas ar kustību traucējumiem. Sejas maskas var nelietot sporta stundās, arī vokālās mākslas, mūzikas un deju nodarbībās. Izglītības iestāžu koplietošanas telpās maskas ir jālieto.
 - Izglītības iestādei jānodrošina regulāra mācību telpu vēdināšana.
 - Ar izglītības iestādē izstrādāto kārtību skola iepazīstina skolēnus, vecākus, nodarbinātos, kā arī pakalpojumu sniedzējus. Izstrādātā kārtība ir jāpublicē iestādes vai dibinātāja tīmekļvietnē.

Ja vecāki nolemj bērnu izglītot mājās

Valdības pieņemtajos noteikumos par epidemioloģiskās drošības prasībām, lai izglītības iestādes šajā mācību gadā varētu strādāt klātienē, ir ne mazums normu, kādas iepriekš nekad skolās nav bijušas.

Viena no tām – vecāki var savam bērnam izvēlēties izglītību mājās ģimenē. Tas gan attiecas tikai uz skolēniem no 1. līdz 8. (ieskaitot) klasei. Nepieciešamo formalitāšu kārtosānai nav vajadzīga ne ārstu izziņa, ne psihologa atzinums. Vienkārši vecāki uzraksta iesniegumu skolas direktoram par savu izvēli. Lielākoties iemesls ir vecāku iebildumi, neļaujot bērnam nedz vakcinēties, nedz veikt Covid-19 testu vai nēsāt deguna un mutes aizsargmasku. Kā zināms, bez sertifikāta vai negatīva testa skolēnam vispār nav atļauts mācīties klātienē un apmeklēt skolu.

Limbažu novada pašvaldības centrālās administrācijas Izglītības un kultūras nodaļas vadītāja Sīgita Upmale precizēja, ka skolām, kurās kāda audzēkņa vecāki uzrakstījuši šādu iesniegumu, par to jāinformē pašvaldība un jāizdod rīkojums par izglītojamo. Savukārt pašiem vecākiem vajadzētu skaidri apzināties – turpmāk viņu bērna izglītība 100% būs ģimenes atbildība. Skola ar ģimeni vienojas tikai par iegūto zināšanu pārbaudi – cik bieži tas notiks un kādā formā, bet viss mācību process jānodrošina vecākiem pašiem. Protams, skola var sniegt metodisko palīdzību, bet tas nav pedagogu pienākums. Vien cilvēciņi apzinoties, ka audzēkņi, ticamāk, pēc kāda laika atgriezīsies klasē un sekas izjutīs pedagogi. To taču saprotam, ka reti kura mamma un tētis spēš mājās savai atvasei pasniegt visus mācību priekšmetus. Pašlaik daži iesniegumi par to, ka vecāki savam bērnam izvēlas mācīšanos ģimenē, saņemti četrās mūsdienu izglītības iestādēs.

Savukārt divās skolās vecāki uzrakstījuši iesniegumu, ka neļauj savam bērnam veikt nekādas medicīniskas manipulācijas, tostarp testu. – *Skumji, ka pieaugušie ar šādām prasībām savām tiesībām rada nevajadzīgus sarežģījumus un faktiski skolas paralizē darbu*, – sacīja S. Upmale. Ja gribam būt precīzi, tad tests pat nav nekāda medicīniska manipulācija, bērns to var izdarīt pats, vien pieaugušajam piekstatot notiekošo. Taču vecāku iesniegums par aizliegumu veikt manipulācijas nozīmē, ka viņi nepiekrīt arī, piemēram, pedikulozes (utainības) pārbaudei, kas jau gadiem bijusi obligāta, uzsākot mācības. Skaidrs, ka

